

Tidsskriftet Arkiv

FAGARTIKKEL

Gro Røde

Skoleprosjektet *Robert Levin, f.eks.* i Oslo byarkiv

Oslo byarkiv ønsket å profilere seg overfor skoler/skoleelever. Utgangspunktet var at arkiv tradisjonelt sett ikke har blitt brukt av skoleelever eller lærere. Vi ønsket å ta utfordringen fra myndighetene (i ABM- og Kulturmeldingen) på alvor om at arkivene ikke lenger skal være passive tilretteleggere for brukere. Kildene i arkivene er vår kollektive eiendom, og brukere må gjøres oppmerksom på hva som finnes og hvilke rettigheter man har i forhold til disse. Skolebarn er en uttalt målgruppe. Byarkivet ønsket å utarbeide et nett-prosjekt – samt legge bedre til rette for skolebesøk. Opplegget gjorde vi i samarbeid med utvalgte grunnskoler. I prøveprosjektet (våren 2005) samarbeidet vi med Bjølsen skole i bydel Sagene. Tidligere hadde vi samarbeidet med skoler i Groruddalen, og ønsket å dra veksler på den erfaring vi da hadde gjort.

Bakgrunn

Byarkivet i Oslo var en av fem utvalgte institusjoner som var plukket ut til å delta i et nasjonalt arkiv og skole-prosjekt i regi av ABM-utvikling våren 2004. Målet med prosjektet var å utvikle en metode og teori som innebærer bruk av kilder og dokumenter. I skolens læreplan (L-97) er det presisert at elevene skal bruke kilder og originaldokumenter – samt tilegne seg kritisk tenkning og kildekritikk. Det ligger godt til rette for å utnytte materiale hos oss i prosjektundervisning i flere fag.

Valg av tema

Oslo byarkiv endte med å lage et relativt stort prosjekt som vi kalte ”Robert Levin f.eks”. Via offentlige kilder, får elevene bli kjent med vidunderbarnet og den seinere så kjente norske pianisten, Robert Levin. Vi ønsker å få fram at kildene som finnes på ham og hans familie er representative for hva som finnes av offentlige kilder på alle med røtter i Oslo.

Den informasjonen som kommer fram i kildene og fortellingene gjør samtidig familien spesiell: Robert Levin var selv født og oppvokst på Grünerløkka, men foreldrene hans hadde emigrert fra Russland på slutten av 1800-tallet, og det på grunn av forfølgelser av dem som jøder. Et overordnet tema blir dermed innvandringshistorie. Det andre overordnede temaet er jødernes skjebne under andre verdenskrig, her personifisert via Robert Levins familiemedlemmer.

Bygge på allerede ervervet kunnskap og igangsatte prosjekter

Vi valgte å ta fatt i innvandringshistorien til Kristiania og Oslo av flere grunner: Vi hadde smakt på et samarbeidsprosjekt med en svensk arkivinstitusjon om svensk-norske vandring over landegrensene, i forbindelse med 1905-markeringen (et prosjekt som ikke ble realisert). Vi visste at våre arkiver inneholder mye innvandringshistorie, bare man stiller de rette spørsmålene. I tillegg hadde vi fra 2003 hatt gående prosjektet ”Oslos multikulturelle arkiver”. Et prosjekt som hovedsakelig går på å få tak i materiale fra organisasjoner innenfor ”nyere innvandring” – fra 1970-tallet og framover. Vi så nytten i å bygge videre på den kunnskapen vi hadde tilegnet oss om svensk-norsk innvandringshistorie rundt 1905, og vi så potensialene i å kunne dra de lange historiske linjene rundt tematikken: Hvem har innvandret og utvandret til og fra Oslo/Kristiania? Dagens befolknings sammensetning i Oslo, hvor rundt 40 % av skolebarna har ”minoritetsspråklig bakgrunn”, aktualiserte valg av tema. Vi ønsket at elevene skulle være med å stille spørsmål: Hva er norsk innvandringshistorie? Hvilke spor finner vi i våre kilder når vi spør?

Samtykke fra undersøkelsesobjektet

Valg av familien Levin skyldtes i stor grad Byarkivets kontakt med IKM (Internasjonalt Kultursenter og Museum) som arbeidet med en utstilling kalt Norsk i hundre! I arbeidet med denne hadde de kontakt med familien Levin som samtykket i å tre fram som virkelige personer i deres utstilling. Til tross for at vi bruker kun offentlig tilgjengelige kilder, ønsket vi at de personene vi fokuserte på skulle gi sitt samtykke til å bli brukt som undersøkelsesobjekt evt. ”forskningsobjekt”. Familien Levin var imøtekommende fra første møte og har vært svært hjelpsomme med informasjonsframfinning og innføring i kultur og historie. Vi har hatt flere møter og jevnlig kontakt. Vi mente også at det var en fordel for oss å bruke en familie som har en kjent historie og som har vært eksponert i media. Dette med tanke på belastningen det kan være å bli gjenstand for oppmerksomhet.

Valg av klassetrinn

Parallelt med at vi lette etter tema for vårt prosjekt, satte vi oss inn i læreplanen – og læringsambisjoner for de enkelte elevtrinn. Ganske fort fant vi ut at vårt påtenkte tema passet inn både i 9. og 10. klassetrinn. Dette spesielt på grunn av at prosjektet har vesentlig fokus på kapitlene fra moderne historie og framveksten av politiske strømninger i Europa som ledet fram til 2. verdenskrig og tysk okkupasjon av Norge.

Forankring i læreplanen

I 1998 utviklet Byarkivet et prosjekt overfor 10. klasser i Groruddalen kalt ”Fra bygd til by. Drabantbyen”. Vi erfarte at skulle vårt skoleopplegg brukes, måtte det være forankret i læreplanen. For 9. klassetrinn står perioden med krigen 1940-45 sentralt. Mellomkrigsperioden og krigsårene er en interessant periode fordi det berører så mange elementer: framveksten av det moderne samfunn, etikk og verdivalg, demokrati. Og det er interessant å trekke paralleller til samfunnsutvikling i dag. I tillegg er dette et klassetrinn hvor elevene er blitt betraktelig mer reflekterte enn året før (jf. Samtaler med lærere).

Målet med formidling

I Læreplanen presiseres det at elevene skal bruke og bli kjent med originaldokumenter, samt bli bevisst på kildekritikk. Arkivbesøk syntes opplagt! Vi har kildene, men de er ikke nødvendigvis lett tilgjengelige for elever. Arkivene har vært – (og skal kanskje være?!) for litt spesialiserte brukere, men det står ikke i veien for at arkivene kan gjøre seg mer kjent og tilgjengelig overfor et videre publikum, som for eksempel skoleelever.

Målet for oss som arkivinstitusjon:

- En bevisstgjøring av vårt ansvar som forvaltere av samfunnets kollektive hukommelse og ansvaret for å gjøre arkivene tilgjengelig overfor nye og ”svake” grupper, som jo barn gjerne er.
- Å utvikle et mer bevisst forhold til formidling av egne kilder
- Å selv bli mer synlig for skoler/lærere og elever i bybildet

Målet overfor skolene/elevene:

- Vise at historiekunnskap er rotfestet i KILDER – at man må stille spørsmål og at man finner svar ved å søke til kildene
- Vise hvor viktig det er å være kildekritiske: Kan vi stole på denne kilden? Hvem har laget/skrevet/produsert den – og for hvilket formål?
- Vise at arkiver har spennende historier – og at alle har rettigheter i forhold til dette materialet, enten det er helt og fullt - eller begrenset.
- Bevisstgjøre elevene på de etiske sidene ved bruk av dokumenter/kilder.

Jakten på egnede kilder

Vi startet en jakt i eget arkiv etter familien Levin – midt i sirkelen befant Robert seg. Vi arbeidet oss så bakover og utover for å finne spor etter ham eller familien i ulike kilder. En tanke vi gjorde oss på det tidspunktet var at det var jo nettopp denne prosessen som var morsom! Men hvordan få elevene til å oppleve å selv finne sporene? Det er/var vel ambisiøst å tro at elevene skulle kunne gjøre det vi gjorde. Vi bestemte oss derfor tidlig for at

opplegget ikke skulle FORTELLE HISTORIEN om Robert Levin – (her kan du se kildene), men være utformet spørrende: Hva kan denne kilden fortelle? Ambisjonen var at elevene skulle se at alle de merkelige kildene som finnes om mennesker og hus, organisasjoner, gater og skoler sammen utgjør puslespillbiter av et HELE (som også kan fortelle om andre ting enn de gir seg ut for..?).

Eksempler på kilder i skoleprosjektet: - Kart, - Folketellingsskjemaer fra flere år, - Dokumenter fra Byggesaksarkiv: fasade-/snitt-tegninger, byggemeldinger, - Adressebøker, - Ligningsprotokoller, - Fotografier, - Innflyttingsprotokoll 1906, - Innberetninger til Magistraten, - Skoleprotokoller, - Havnevesenets protokoller, - Brev og formularer fra Rasjoneringsskontoret, - Opprop og plakater fra Holmenkollbanen, - Statistisk årbok, - Avisartikler, - Internett, - Bøker: Biografien: Med livet i hendene (Robert og Mona Levin 1994) – Vi bygger i sand (Eva Scheer 1948).

Første henvendelse og flere lærermøter

Lenge før alle kilder var plukket ut, ble Bjølsen skole kontaktet. Vi hadde fått tips om at skolen var positiv og kreativ med engasjerte lærere på vårt ønskede klassetrinn. Vi fikk navnet på en kontaktlærer, og tok direkte kontakt med ham. Han svarte umiddelbart positivt og fungerte som vår døråpner og ”vår mann” hele tiden. Vi ble bedt om å komme og presentere prosjektet på et teammøte for 9. klasse. På dette tidspunkt hadde vi med oss eksempler på kilder og eksempler på forskjellige oppgaver vi så for oss. Vi følte oss som salgsrepresentanter overfor lærerteamet for 9. klasse, og til tross for at ikke stemningen stod i taket over prosjektideen, så var de positive til å være prøvekaniner. Dette innebar noen flere forberedende møter hvor vi presenterte opplegget for lærerne – de gav oss korrigeringer og tips, men var stort sett positive til det vi presenterte, og så nytten i prosjektet ifht. pensum. Men lærerne presiserte at deres positive holdning forutsatte at vi var til stede under utprøvingen av prosjektet.

Varierte kilder og vanskelighetsgrader

De mange kildene vi fant fram til fordelte vi på 28 pakker med avfotograferte/skannede kilder – fulgt av spørsmål. Noen pakker bestod av en kilde, andre inneholdt flere av samme slaget, blant annet for å kunne se utvikling over tid. I tillegg supplerte vi med kilder som ga utfyllende opplysninger. De mange pakkene skyldtes vår manuelle utprøving i klasserommet, vi tenkte at det var lurt å kunne gi hver enkelt elev en kildepakke hver. Hver av pakkene hadde vi vurdert vanskelighetsnivået på; noen var lette, andre kompliserte. Dette var noe lærerne tipset oss om for å lykkes med et prosjekt. Mange av kildene kunne kombineres til temapakker. Noen kilder var åpne i den forstand at vi ba om kreative svar eller resonnerende tenkning; hva tror du skjedde..., evt. skriv en fortelling etc.

Tiden skolen satte av

Vår neste henvendelse til skolen var så hvor mye tid de kunne sette av til prosjektet. Vi ble svært glade da vi mottok en ukeplan for 9. trinn: 9 a og 9c skulle arbeide med prosjektet i 8 timer, 9 b i 10 timer - og dette over ei prosjektuke! Det vi ikke hadde tenkt på var hvor ressurskrevende det ville bli for oss to fra Byarkivet å håndtere tre klasser og et lærerteam samtidig og over så konsentrert tid! Det ble en meget krevende uke! Men også stort sett en god uke – og vi lærte mye! Ikke minst lærte vi hvor viktig læreren er for at man skal lykkes! Og hvor tilfeldig det er om man lykkes, avhengig av noen elevers dagsform (burde vært forberedt på utfordrende personer!), hvem som ikke er tilstede (!), hvilken kontakt man oppnår, hvordan klassen bestemmer seg for at DU er. Vi lyktes i varierende grad med de tre klassene! To gikk som smurt, en klasse hadde noen overraskende krevende elementer...

Besøk i Byarkivet

Vi startet arbeidet i klassene med et kort besøk (1 time) som forberedelse til prosjektuka. Så inviterte vi dem på besøk til Byarkivet. Besøket hos Byarkivet var vellykket med alle tre klassene. De syntes det var spennende å gå ned i magasinet, se på kilder, og vi lyktes i å få dem med på å snakke om KILDER/kildekritikk. Vi delte klassen i to, mens en gruppe fikk magasinbesøk, fikk den andre gruppen fylle ut folketellingsskjemaer (kopier av gamle skjemaer) – og vi fortalte dem at de med utfyllingen fikk være med å etablere et klassearkiv. Kanskje de ville etterspørre boksen ”Skole og Arkiv – Bjølsen skole” når de en gang i framtida skulle ha klassejubileum som pensjonister?!

Kildene ut i klasserommene

Større grunn er det til å diskutere hvor godt det fungerte når elevene arbeidet med kopier av kilder ute i klasserommet. Vi mener generelt at det gikk stort sett greit med elevenes forståelse av den enkelte kilde, og at de til dels også lot seg fascinere av at det var ”ekte”, men det var utrolig å erfare hvor stor variasjon det var blant elevene, skremmende å erfare hvor viktige vi var for å hjelpe dem med kildene! Kilder er krevende! Vi vil også ta noe kritikk på at prosjektet kanskje ble lagt litt stort opp med alle disse forskjellige kildene, 28 kildepakker med 60-70 kilder (mengden skyldtes for eksempel mange skjemaer, plakater av det samme). Samlet sett ble det kanskje for noen elever noe fragmentarisk. Vi tror noen av elevene ”mistet” Robert på veien – de hadde vanskelig for å se sammenhengen mellom de ulike kildene - at de alle fortalte en historie knyttet til Robert og hans familie. Vi var der imidlertid og minnet dem på det...

Kontakten en oppnår med klassen og læreren helt i starten, hvilken relasjon en har fra før til skole og lærere og hvilken lærer/lærergruppe en er så heldig/uheldig å komme bort i, har nesten alt å si for hvor vellykket et slikt prosjekt blir. Byarkivet tok stort ansvar. Lærerne brukte ikke mye tid, bortsett fra de som leste Levin-biografien. Vi forberedte opplegget, la fram eksempler på kilder, forklarte hvordan vi tenkte dette brukt, spurte hva de trodde

osv. Lærerne på Bjølsen fikk synse og mene, avvise og applaudere. Tror nok at det var derfor de var så veldig fornøyde, og at noen sa at dette var det beste prosjektet de hadde hatt! Jeg tror vi må innse at vi må gjøre mye for å få lærerne lystne på prosjektene våre. Men, det viktigste tror jeg, er å be om forberedende møter med lærerne for å diskutere hva de tror kan egne seg på det og det trinnet - hva som kan avlaste dem/berike dem i forhold til pensum. Men da må vi være forberedt, komme med eksempler hvor vi tror vi har noe å tilby.

Vårt opplegg på Bjølsen skole

Teksten som følger presenterer opplegget slik det ble gitt til skoleelever våren 2005:

Robert Levin f.eks.

Et undervisningsopplegg i kildebruk med utgangspunkt i jødisk liv og historie i Oslo.

Til elever i 9. klasse!

Vi inviterer deg til å bli med på jakt i oslohistorien via originaldokumenter og KILDER

Vårt prosjekt starter med utgangspunkt i han som skal bli kjent som kunstneren og pianisten Robert Levin. Robert var født i 1912, han vokste opp på Grünerløkka sammen med søsken og foreldre. Besteforeldrene bodde også i nærheten.

Robert viste tidlig musikalske evner – han var et vidunderbarn – og begynte tidlig å tjene penger på pianospilling. Blant annet sluttet han skolen før de andre i klassen. Han spilte til dans – og til stumfilmer på kinoene fra han var en 12-års gammel gutt.

Roberts oppvekst skilte seg ut fra mange andre venner og medelever ved at familien var jødiske innvandrere. Familien kom til Kristiania/Oslo på slutten av 1800-tallet/begynnelsen av 1900-tallet etter å ha opplevd jødeforfølgelser i Russland. Da var det likevel bare 50 år siden jøder hadde fått lov til å oppholde seg og leve i Norge. Familien til Robert slo seg ned på Grünerløkka, som så mange andre jødiske innvandrere. Like i nærheten – i Calmeyers gate – fantes en synagoge, og i området rundt denne var det et jødisk miljø. På et tidspunkt var det to menigheter i byen med hver sin synagoge. I 1939 ble menighetene slått sammen. Samme år giftet Robert seg med sin kjæreste, Solveig Bernstein.

Utover 1930-tallet så mange med skrekk på hvordan forholdene i Tyskland – og holdningen til jødene spesielt, utviklet seg. Men kunne dette nå Norge? I 1940 innvaderes Norge, og i november 1942 skjer det mest grufulle i Norge da 532 jøder arresteres og sendes til gasskamrene og fangeleirene i Tyskland. Noen jøder levde i skjul i Norge. Noen klarte å flykte til Sverige. Robert Levin måtte gå i dekning og ble holdt skjult på Ullevål sykehus, på 6. avdeling for alvorlig sinnslidende, før han flyktet til Sverige. Kona Solveig og den 3-årige dattera Mona levde i skjul i noen dager etter arrestasjonene av alle norske jøder, og klarte så å flykte til Sverige. Lykkeligvis møttes de i Sverige. Roberts farmor, Golde Scheer, på 81 år, og Solveigs mormor, Bertha (født Mezanski) på 79 år, ble arrestert og brakt om bord i skipet Donau, og endte sine liv i gasskamrene i Auswisch. En rekke familiedømmer, deriblant Solveigs 19-år gamle bror, Sigurd, endte også sitt liv her.

Vi har valgt å la dere se nærmere på Roberts familie og tida da han levde. Vi har samlet 60-70 kilder av alle typer som på en eller annen måte omhandler Robert Levin, hans familie eller deres historie. Via kildene kan dere gå bakover eller framover i historien og bli bedre kjent med Oslo/Kristiania. Dere kan studere noen få kilder, eller se på mange. Familiestorien er sterk og inneholder så mange kapitler – og samtidig er Robert Levin også bare et eksempel. De kildene som finnes på denne familien, finnes også på de fleste andre familier med tilhørighet til Oslo/Kristiania.

Bli med ned i magasinet, inn i reolene – og opp i boksene!

Mål

Vi håper dere i løpet av prosjektet får:

- A. Bli bedre kjent med hva et arkiv er via å besøke Oslo byarkiv
- B. Være med å lage et arkiv – danne grunnlag – gi opplysninger
- C. Studere dokumenter som finnes i magasinet i Oslo byarkiv
- D. Gjøre egne studier, tolke og lese, drøfte og forstå historiske kilder
- E. Lære mer Oslo-historie via fokus på Jødernes historie
- F. Diskutere, ta stilling til kildene og se dette i forhold til den undervisning dere allerede har hatt om blant annet andre verdenskrig
- G. Finne fram til/være kreativ på å finne fram til andre kilder som dere tror kan fortelle mer, blant annet gjøre intervju.

Hva ønsker dere å gå videre på? Eksempler på hva dere kan gjøre:

- A. Første innvandring slutten av 1880-tallet fram til ca 1907. Hvem kommer?
- B. Hva forteller kildene om familien? Lage et slektstre. Vise flyttemønster, navnevalg, yrke, hvor født, etc.
- C. Livet på Grünerløkka: Se mer på lokalmiljøet, på handelsvirksomhet, bygninger, skolegang til barna i familien Levin, etc.
- D. Bruke kart: Finne nevnte gateløp, besøke nevnte bygninger/adresser hvor familien bor.
- E. Mellomkrigstida: Hvordan var Norge da? Hva skjedde i Tyskland? Grobunn for å finne syndebukker/raseteorier (behandlet i pensum).
- F. Krigen: Bruke kart, følge fluktruta til Robert Levin i 1942 gjennom Oslo.
- G. Krigen: Hva sier kildene om nordmenns hverdag? Tolke, skrive, diskutere.
- H. Jødedommen – religionen – hva består den i? Forholdet til mat står sentralt– hva finnes av kilder? (Slakteforbudet – fremdeles aktivt.) Hva kan presenteres for medelever. Bruke internett.
- I. Arrestasjonene: Se kilden. Hva lå forut? Hvordan kunne det skje?
- J. Hvordan var det å komme tilbake etter krigen? (hvilke kilder finnes?)
- K. Fordommer i dag? Parallell hendelser?
- L. Kunstneren R. Levin – pianisten – låne CD på Deichmanske bibliotek

Besøke byarkivet. Se/kjenne på kilder.

Behandle kopierte kilder ute i klasserommet.

Presentere resultatet: Levere fra seg et arkiv – for ettertida bevart Første skoleprosjekt i byarkivet...

Interessante besvarelser: historier, kartlegging, intervjuer, foto etc. vil Oslo byarkiv legge ut på våre internett-sider.

Gjennomføringen

Både under gjennomføringen og i evalueringsmøte etterpå, gav lærerne uttrykk for at de var fornøyde! De mente vi hadde vist entusiasme og at vi hadde levert et gjennomtenkt opplegg. De var også fornøyde med sine egne elever, stort sett. Noen elever hadde de for første gang opplevd engasjert! Presentasjonen av elevarbeidene ble gjort muntlig for klassen. Hver og en måtte presentere sin kilde og sette den inn i en tidstabell på tavla. Så fortalte de/leste opp sin besvarelse om hva de mente den fortalte/forklarte. Noen leverte fra seg skriftlige besvarelser for hånd, noen hadde skrevet på PC, noen hadde notert stikkord og satset på muntlig overbevisning. Vi fikk med oss noen få besvarelser, men opplevde at vi burde vært der og fått filer og besvarelser med en gang. Prosjektet endte opp i påskeferie, og da vi kontaktet skolen etter ferien for å få tilsendt flere besvarelser var mye slettet allerede!

Den kulturelle skolesekken

All energi som var lagt ned i utarbeidelsen av elevprosjektet førte i neste omgang til at vi hadde et tilbud å presentere for Den kulturelle skolesekken i Oslo kommune for skoleåret 2005/2006. Vårt tilbud ble antatt og sammen med IKM tilbød vi prosjektet: ”Norsk i hundre i arkiv og museum”. Det var opplagt en fordel å stå sammen med IKM som hadde en utstilling med drama innlagt. Det var inspirerende å samarbeide om et opplegg. Både Byarkivet og IKM hadde forstått det slik at Den kulturelle skolesekken ville oppfordre til samarbeidsprosjekt mellom ABM-institusjoner. Vi utfyllte hverandre, mente vi – og forberedte blant annet et lærerseminar,- som ingen lærere meldte seg på! Skolene kunne velge om de ville besøke begge institusjonene. Vi fikk nok påmeldte, men ble ikke nedrent! I tillegg erfarte vi at mange skoler slurvet med å gi beskjed om de ikke kunne komme, noe som medførte mye bortkastet arbeidstid. Vi har lært at man må ha tett kontakt og telefonisk oppfølging i dagene før besøk! Ca 500 skoleelever var innom på prosjekt i Oslo byarkiv skoleåret 2005/2006. Et tall vi er godt fornøyd med, ressursene tatt i betraktning.

En kortversjon

Hos IKM gikk elevene gjennom en utstilling om innvandring i Norge gjennom hundre år. Etter denne ble de hentet av Oslo byarkiv som gav dem en byvandring fra Grønland og Tøyenbekken til Oslo byarkiv i Maridalsveien 3. Veivisningen underveis hadde fokus på innvandring via bygninger og gatenavn vi passerer.

Framme på Byarkivet fikk elevene en kortversjon av Robert Levin-prosjektet. Besøket tok ca. to timer og inneholdt en fortelling om Robert Levin og jødisk historie i Oslo, praktiske oppgaver (lage et arkiv) – og omvisning i magasinet.

Overordnet mål: Å få skoler og elever på besøk slik at de blir kjent med at Oslo byarkiv finnes. At elevene får bedre forståelse av hva et arkiv inneholder, og hvilke rettigheter de har til å bruke materialet. Dernest: Via besøket på Byarkivet håper vi at lærerne og elevene, ønsker å gå videre inn i det store arkivprosjektet: ”Robert Levin f.eks”.

Om ressursbruk

Det har tatt mange flere timer å jobbe med prosjektet enn forventet! En mengde timer ble lagt ned i å lage den manuelle varianten av prosjektet, kildeframfinning, avfotografering, sette seg inn i en historie, lage spørsmål, fundere... tenke... revurdere... En uke gikk med til å være ute på prøveskolen, Bjølsen skole. Timer gikk med til forberedende møter med lærerne. Det tar timer både før og etter å ta imot skoleklasser til Den kulturelle skolesekken. Heldigvis ble mye av kildeframfinningen gjort sommeren 2004.

Om vi må tallfeste ressursbruken er vi nok oppe i flere månedsverk fordelt på flere skoleår: To ansatte har arbeidet med skoleprosjektet:

2004/2005: 1,5 uke (abm-kurs), 3 uker (på Bjølsen skole), utarbeiding 5 uker (fordelt på to perioder),
2005/2006: 4 uker (møte skoler) 2 uker web (++)
2006(vår): 2 uker

I 2006 har vi brukt arbeidsressurser på å lage en web-versjon (nytt her – eget avsnitt med overskrift?) av vårt Levin-prosjekt. Her har vi satt av timer til møter med web-utvikler, men har hatt problemer med å sette av arbeidstid til å arbeide med web-pedagogikken; hvordan presentere denne kilden, endre på tekster, skrive nye intro-tekster. Det har i det hele tatt vært interessant å se hvor arbeidskrevende det er å legge papiroppgaver tilgjengelig for nett-versjon! Forsinkelser i ferdigstilling skyldes både interne og eksterne forhold.

Skolesatsningen har ballet på seg, som så ofte skjer, og det er ikke til å undres over at enkelte kollegaer har stilt spørsmål ved ressursbruken, og stilt det betimelige spørsmål: Skal Oslo byarkiv arbeide så mye med dette? Har arkiver noe å tilby skoleelever? Om det kan irritere der og da, er det bra og skjerpene at kollegaer stiller slike spørsmål i forbindelse med store og nye prosjekter på en arbeidsplass. Man bør jevnlig stoppe opp og stille seg spørsmål om prioriteringer, retninger og fornuften i de valg man gjør.

Skole og arkiv-prosjektet illustrerer behovet for arkivpedagoger i arkivinstitusjoner. Som forvaltere av lokalsamfunns hukommelse trenger man midler for å utvikle og videreutvikle gode undervisningsopplegg i samarbeid med skolesektoren, og for å kunne ta i mot

skoleklasser. Det er også ønskelig å samarbeide med Høgskoler og lærerutdanningen der for å informere lærere om arkivers bruksmuligheter og utvikle gode tilbud.

Om ABM-utviklings rolle

Oslo byarkiv har opplevd god kontakt med ansatte i ABM-utvikling – og vi vil gi ros for å ta initiativet til Arkiv og skole-satsing. Møtene har vært gode og hyggelige! Det var inspirerende å være blant deltakerne i første runde og fint å få diskutere og få innspill og tilbakemeldinger fra andre deltakere og ansatte fra ABM-u. Det har vært positivt å delta i et åpent prosjekt med lite styring i bestemte retninger. Som deltaker på første runde, har vi opplevd at det er rom for å gi tilbakemeldinger som ikke bare har vært ros. Vi ga blant annet tydelig uttrykk for at vi som arkivinstitusjoner, uten pedagogisk utdanning eller kunnskap, burde få møte pedagoger på et mye tidligere tidspunkt i prosjektfasen. Dette har vi sett ble endret på for deltakere på Arkiv og skole 2. Om det var riktig er jo en annen sak...

Etterord: Om Oslo byarkiv, skole og arkiv i skoleåret 2006/2007

Oslo byarkiv laget to tilbud til Den kulturelle skolesekken for skoleåret 2006/2007, og begge tilbudene ble antatt og godkjent. Skolene melder seg på i disse dager – og vi ser et interessant mønster: Vårt nye prosjekt med teater i magasinet med tittel: ”Fortida er ikke hva den engang var” – har en strøm av påmeldinger! Her kan man komme og oppleve, bli underholdt! 54 skoler med 2500 elever har vist sin interesse til påmeldingsfristen og innenfor de midler vi fikk tildelt kan vi bare tilby det til 200 elever. Vårt ”Robert Levin f.eks” har kun fem påmeldte skoler! Vi kan bare si at disse tallene må vi analysere. Har de sin klare tale? Noen signaler blir gitt! Og vi må tenke klokt og lurt, spørre og ta lærdom. Hva forteller dette oss som arkiv? Skal vi trekke til oss flest mulig med uvante innfallsvinkler (og skuffe dem som ikke vinner i lotteriet)? Skal vi holde oss på et tydeligere arkiv-/kildenivå og tiltrekke de spesielt interesserte? Og hvor mye skal vi overlate til den store world wide web der vi nå snart legger ut våre prosjekter tilgjengelig for interesserte i hele landet, men mister kontrollen med bruken av dem?